

TISKOVÁ ZPRÁVA

Národní památkový ústav již popáté ocenil významné počiny v oblasti památkové péče

Jindřichův Hradec 3. října 2018

Na zámku v Jindřichově Hradci byly dnes již popáté uděleny Ceny Národního památkového ústavu *Patrimonium pro futuro*. Vítěze nejlepších počinů v oblasti památkové péče vybírala odborná porota ve čtyřech hlavních kategoriích, o laureátovi ceny *Památky děkují* rozhodla veřejnost v internetovém hlasování.

„Cenou Patrimonium pro futuro chceme vyzdvihnout zásluhy v oblasti památkové péče a ocenit ty, kteří se o to přičinili. Cílem je rovněž prezentovat příklady dobré praxe široké veřejnosti, neboť věříme, že vlastníci, investoři a tvůrci těchto počinů si uznání zasluhují,“ uvedla generální ředitelka Národního památkového ústavu Naďa Goryczková.

Ocenění symbolizované stříbrnou plakétou bylo uděleno odbornou porotou ve čtyřech kategoriích – *obnova památky, restaurování, v kategorii objev, nález roku, dále prezentace hodnot a záchrana památky*. Za restaurování zámecké kaple v Návarově byli oceněni vlastníci zámku Petr Turek a Radka Turková, za objev Valentinské brány a hradby středověkého opevnění v domě na Kocandě získalo ocenění Muzeum hlavního města Prahy. V kategorii prezentace hodnot zvítězilo město Cheb a Nadační fond Historický Cheb za vytvoření prohlídkové trasy *Pod střechami chebských domů, cesta napříč staletími*. Za záchranu zámeckého areálu v Třebešicích byli oceněni Eliška Valdová a Igor Valda. Ocenění pro osobnost památkové péče za celoživotní přínos v oblasti péče o kulturní dědictví převzal profesor Miloš Stehlík. Zvláštní cenou generální ředitelky NPÚ v podobě bronzové plakety bylo oceněno město Chodov za obnovu a restaurátorské práce v kostele svatého Vavřince v Chodově. Druhou bronzovou plakétu za záchranu renesanční tvrze Kobylků z Kobylího v Podolí převzal Pavel David, který rovněž vyhrál v internetovém hlasování veřejnosti a stal se tak laureátem ceny *Památky děkují*.

„Poděkování patří nejen oceněným, ale i všem nominovaným, jejichž realizované projekty jsou inspirací i pro další vlastníky kulturních památek. Národní památkový ústav chce prostřednictvím cen Patrimonium pro futuro vyjádřit podporu všem, kteří své úsilí, čas a finance věnují do péče o naše kulturní dědictví,“ dodala generální ředitelka NPÚ.

Slavnostním ceremoniálem se uzavřelo půlroční hodnocení akcí a projektů realizovaných nebo dokončených v roce 2017. Na jaře letošního roku nominovali odborníci NPÚ garantující památkovou péči v jednotlivých regionech za každý kraj jeden až dva dobré příklady památkové obnovy, záchrany, prezentace nebo nálezu – celkem se sešlo 21 nominací.

Komise hodnotitelů sestavená z odborníků z Národního památkového ústavu a dalších spolupracujících institucí pak na společném zasedání nominace vyhodnotila a navrhla generální ředitelce vítěze v jednotlivých kategoriích. Cena, udělovaná letos 3. října na zámku v Jindřichově Hradci, má podobu diplomu a pamětní plakety, vítězný počin zvolený hlasující veřejností získává diplom a plakétu z českého skla. Výherci jednotlivých kategorií obdrží kromě medaile roční předplatné odborného časopisu Zprávy památkové péče a roční rodinnou vstupenku na objekty ve správě Národního památkového ústavu.

Medailonky oceněných počinů:

V kategorii *obnova památky, restaurování* (hodnotící příkladné a zdařilé restaurování kulturní památky či její části, výtvarného díla, uměleckořemeslného díla apod.) získali ocenění Petr Turek a Radka Turková za restaurování zámecké kaple v Návarově. Restaurátorským zásahem, který provedl restaurátor Tomáš Berger, byla kapli navracena podoba z období vrcholného baroka. Mimořádnou okolností je přitom skutečnost, že akci financovali sami vlastníci. Kaple zámku v Návarově je tvořena lodí s vítězným obloukem a odděleným presbytářem. V původním řešení po polovině 17. století neobsahovala žádné barevné dekorace. V době baroka byla na povrchy půlkruhové apsidy, konchy a vítězného oblouku nanášena malba s motivem Nanebevstoupení. Ústřední figurální motiv doplňuje iluzivní malba a barevné ornamenty architektonických povrchů. V letech 2015–2017 proběhl v interiéru kaple restaurátorský zásah. V lodi kaple bylo pod druhotnými vrstvami výmalby nalezeno zelené lemování oken, dveří a výklenků. Z kamenné štukované menzy datované rokem 1666 byly sejmuty druhotné vrstvy nátěrů, původní vrstva polychromie byla zafixována. Pod druhotnými vrstvami se objevilo mramorování v kombinaci se stříbrným a zlaceným dekorem. Původní polychromie byla zpevněna, proběhlo dotmelení a rekonstrukce polychromie, zlacení a stříbření.

Cenou v kategorii *objev, nález roku* (hodnotící významný nález, objev do té doby neznámého objektu či předmětu, archeologický objev, autorské určení díla apod.) bylo oceněno Muzeum hlavního města Prahy, kolektiv Oddělení archeologických sbírek, zastoupené archeologem Petrem Starcem, za objev Valentinské brány a hradby středověkého opevnění v domě Na Kocandě. V souvislosti s rekonstrukcí domu se podařilo odhalit pozůstatky hradebních zdí a brány z poloviny 13. století. Jedinečný objev přináší nové informace o podobě staroměstského opevnění. Vyzdvihnout je třeba i vynikající dokumentování nálezu, který bude při výjimečných příležitostech prezentován veřejnosti. Poté, co byl ve sklepech domu vymezen očekávaný průběh hradby Starého Města pražského z poloviny 13. století, byla v roce 2016 odkryta linie hradby v celkové délce cca 26,5 m. V roce 2017 byla v severní části sklepení objevena brána. Podařilo se tak lokalizovat průchod hradbou. Brána byla dosud známa jen z písemných pramenů jako brána sv. Valentina.

V kategorii *prezentace hodnot* (v níž jsou hodnoceny výstavy, nové instalace, publikace, mediální odborná prezentace apod.) získalo ocenění město Cheb a Nadační fond Historický Cheb za vytvoření prohlídkové trasy *Pod střechami chebských domů, cesta napříč staletími*. Díky iniciativě města Cheb a Národního památkového ústavu probíhá od roku 2015 na měšťanských domech v centru Chebu systematický průzkum a dokumentace historických krovů. V květnu roku 2017 byla otevřena unikátní prohlídková trasa, díky níž se mohou návštěvníci s výsledky průzkumu seznámit. Dosud se na 90 domech podařilo zdokumentovat přes 130 krovových konstrukcí. Nejstarší pocházejí z poslední čtvrtiny 14. století. Přestože se zde možnost zachování historických krovů předpokládala, zjištěné poznatky předčily očekávání všech zúčastněných. Mnohé z těchto konstrukcí představují vůbec nejstarší zástupce daných typů na území České republiky, jindy se jedná o výjimečná tesařská díla z hlediska řemeslného provedení či rozměrů. Největší z nich dosahují rozpětí skoro 20 metrů a zhruba stejné výšky rozdělené až do pěti úrovní. Prohlídková trasa byla vytvořena díky operativní spolupráci města Cheb, které zajistilo úpravu krovů a vytvoření podmínek pro prohlídkovou trasu, s Nadačním fondem Historický Cheb, který se zasloužil o propagaci a popularizaci hodnot.

V kategorii *záchrana památky* (posuzující záchranu kulturního dědictví například nezištnou iniciativou, koupí, mobilizací dobrovolníků apod.) byli oceněni Eliška Valdová a Igor Valda za záchranu zámeckého areálu v Třebešicích. Manželé Valdovi koupili opuštěný a zcela zanedbaný areál s poškozenými budovami v roce 2008 a již deset let se věnují jeho postupné obnově. Nezaměřují se přitom pouze na objekt zámku, obnovou prošly také značně poškozené hospodářské budovy či zaniklé části a v areálu proběhly sadové úpravy. To vše by však nebylo možné bez velkého nasazení, obětavého a zodpovědného přístupu i vlastnoruční práce majitelů. Renesanční stavba zámku prošla ve 3. čtvrtině 17. století raně barokní přestavbou, další úpravy areálu proběhly v 70. letech 18. století.

Následovaly klasicistní úpravy ve 3. čtvrtině 19. století. Po roce 2008 bylo provedeno provizorní zajištění budov a vyčištění areálu a již v roce 2009 proběhla oprava střechy zámecké budovy. Od roku 2011 práce pokračovaly obnovou interiérů zámku, kde byly opraveny trámové malované stropy. Zároveň došlo na celkovou opravu budovy chlévů. Restaurována byla nově objevená kaple. V roce 2015 se podařilo zrekonstruovat hlavní bránu, zbořenou ve 20. století. V roce 2017 byla dokončena obnova zámeckých fasád. Během deseti let se podařilo opravit rozsáhlý komplex budov včetně sýpky a pivovaru, práce přitom probíhaly za velmi dobré spolupráce s pracovníky NPÚ a Městského úřadu v Benešově.

Osobností památkové péče se stal profesor Miloš Stehlík za celoživotní přínos v oblasti péče o kulturní dědictví v českých zemích a jeho významný podíl na profesionalizaci památkové péče především na jeho rodné Moravě. Prof. PhDr. Miloš Stehlík se narodil 14. listopadu 1923 v Brně. Vystudovat mohl teprve až po 2. světové válce a zvolil si dějiny umění a klasickou archeologii na Masarykově univerzitě. V roce 1948 se stal vědeckým pracovníkem Státního památkového úřadu pro Moravu a Slezsko v Brně, kde pan profesor Stehlík působí dodnes. Více než 60 let nepřetržitě přednáší v brněnském Seminárii dějin umění předměty zaměřené na památkovou péči a sochařství. Je držitelem řady ocenění. Získal cenu ministra kultury Artis Bohemiae Amicis a v roce 2017 byl dokonce nominován do celospolečenské ankety Osobnost Moravy. Pan profesor Stehlík je moudrý a oduševnělý člověk, který celý svůj profesní život zasvětil památkám a jejich ochraně. Svým kolegům v práci neustále dodává sílu, odvahu a naději. Je nepřehlédnutelnou osobností evropského formátu, jež vyniká na poli badatelském i sběratelském, neboť obdivuhodně pojí teorii s praxí.

Zvláštní ocenění generální ředitelky NPÚ získalo město Chodov za obnovu a restaurátorské práce v kostele sv. Vavřince v Chodově. Město Chodov se od roku 2006 věnuje obnově kostela sv. Vavřince, jedné z mála dochovaných zdejších historických staveb. Mimořádná je komplexnost přístupu, který kromě restaurátorských a obnovovacích prací provedených v souladu s principy památkové péče dokázal výrazně zvýšit zájem veřejnosti v celém regionu o místní historické dědictví. Stavba vrcholně barokního kostela sv. Vavřince započala v letech 1725–1733, dokončena však byla teprve před polovinou 19. století. Po 2. světové válce a vysídlení původního německého obyvatelstva začal kostel rychle chátrat a na přelomu milénia byl ve velice zanedbaném stavu, zatékalo do něj a vnější omítky opadávaly i s kusy zdiva. Jelikož nebylo v silách chodovské římsko-katolické farnosti zajistit potřebné finance na jeho generální opravu, byl v závěru roku 2005 převeden do majetku města Chodova, které v následujícím roce započalo s jeho obnovou. V roce 2017 bylo dokončeno několik rozsáhlejších projektů, které se týkaly významných součástí kostela – krypty a souboru maleb křížové cesty. Ze čtyř kostelních zvonů se dochoval pouze zvon Jan Vilém z roku 1658, ostatní byly za 1. světové války roztaveny pro vojenské účely. Díky veřejné sbírce mohl být nyní zvon obnoven.

Hned dvě ocenění si odnesl Ing. Pavel David za záchranu renesanční tvrze Kobylků z Kobylího v Podolí. Citlivě provedená obnova, která stavbě navrátila autentickou podobu a umožnila záchranu všech památkových hodnot tvrze, získala *Zvláštní ocenění generální ředitelky NPÚ* a oslovila rovněž i veřejnost, která v internetovém hlasování rozhoduje o výherci ocenění *Památky děkují*. Nejvíce hlasů tak letos obdržela tvrz, jež představuje pozoruhodně dochovaný příklad panského síla drobné šlechty z druhé poloviny 16. století. Budova je situována v jihovýchodní části návsi obce Podolí. Renesanční stavba z roku 1551 prošla v 18. a 19. století řadou druhotných úprav, které však nezastřely původní architektonický ráz objektu. Po konfiskaci roku 1948 se objektu nedostávalo potřebné údržby a postupně chátral, až byl vydán demoliční výměr. Zlom nastal v roce 2003, kdy památku získal stávající soukromý majitel, který zahájil památkovou obnovu. Úpravy měly objekt uzpůsobit k bydlení a reprezentaci. Obnova započala v roce 2004–2005 opravou střechy a statickým zabezpečením. Zcela nefunkční krov byl nahrazen odpovídající kopíí a střecha byla nově pokryta břidlicovou krytinou. V letech 2006–2007 se pokračovalo konzervací fasády a restaurováním renesančních omítek, sgrafit a kamenných ostění. Následovala rekonstrukce podlah s položením cihelné dlažby a dřevěných

palubek. Formou restaurování proběhlo ošetření velké centrální fresky s aliančními erby Kobylků v tzv. Veselém pokoji.

Medailonky všech nominovaných naleznete [na webu Národního památkového ústavu](#).

Národní památkový ústav patří k nejvýznamnějším paměťovým institucím v České republice a je zároveň největší příspěvkovou organizací Ministerstva kultury ČR. Současnými zákony, zejména zákonem památkovým, je mu svěřena řada odborných úkolů týkajících se státní památkové péče. Poskytuje např. odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, metodicky působí na sjednocení přístupů při záchraně a rozvíjení hodnot památkového fondu na území ČR, jehož soupis také vede. Aktivně zasahuje do procesu prohlašování jednotlivých předmětů, objektů a území kulturními památkami a zajišťuje v rámci svých možností jejich dokumentaci. Pro výkon odborné složky památkové péče disponuje sítí 14 územních odborných pracovišť se sídlem v každém kraji. Jako vědecká a výzkumná organizace se Národní památkový ústav podílí na mnoha projektech, plní výzkumné úkoly, poskytuje odborné vzdělávání v oblasti památkové péče a ročně vydává desítky publikací. Vedle toho spravuje více než sto nemovitých památek v majetku státu, z nichž většina je přístupná veřejnosti.

Kontakt:

Jana Hartmanová, tisková mluvčí NPÚ, tel. +420 257 010 206, +420 724 511 225, hartmanova.jana@npu.cz